

København, 26. november 2012

Klasserumskultur, inklusion og fraværsbekæmpelse

- Facilitering og følgeforskning i forbindelse med udviklingsprojekt under Børne- og Undervisningsministeriets udviklingsplan på det gymnasiale område

Formål

Projektets formål er at facilitere, kvalificere og analysere de tværgående erfaringer og god praksis fra 12 udviklingsprojekter under Børne og Undervisningsministeriet, der har fokus på at styrke klasserumskultur, inklusion og fraværsbekæmpelse på de gymnasiale uddannelser. Projektet skal desuden formidle og afrapportere erfaringerne, sådan at de kan komme andre gymnasier til gode.

Overordnet set skal de 12 projekter afprøve initiativer og tiltag, der kan styrke klasserumskultur, inklusion og fraværsbekæmpelse. Konkret ved at sætte fokus på ét eller flere af nedenstående fokusområder:

- Tiltag, der letter overgangen fra grundskole til gymnasiale uddannelser
- Strategier for opfølgning på elevfravær
- Klasseledelse og udvikling af relationskompetencer
- Udvikling af motiverende, engagerende og fastholdende undervisning med vægt på styrket elevinddragelse og elevindflydelse
- Faglige og sociale støttetilbud fx supplerende undervisning (lektiecaféer), skolemiljø (fysisk og socialt), mentorordninger (lærere) og "buddy-ordninger" (andre elever) og kvalitetsmål og handleplaner samt vejledningstilbud eller krav om tilstedeværelse på skolen ved skriftlige opgaver.

Der vil i projektet være et særligt fokus på at inddrage og undersøge elevernes perspektiver på, hvad der skaber en god klasserumskultur, samt hvilken betydning klasserumskulturen og oplevelsen af inklusion har for elevernes fastholdelse, motivation og læring. De 12 udviklingsprojekter vil derfor blive introduceret til evaluerings- og dataindsamlingsmetoder, der gør det muligt at undersøge elevernes perspektiver og udbytte. Tilsvarende vil alle projekter i forbindelse med afrapporteringen skulle dokumentere hvilke effekter udviklingstiltagene har haft i forhold til at fastholde, motivere og inkludere de involverede elever.

Baggrund

Baggrunden for projektet er udviklingsplanen for de gymnasiale uddannelser og de udviklingstendenser, der beskrives her. Frem for alt de tendenser, der betyder, at stadig flere unge vælger en gymnasial uddannelse. Det giver udfordringer både for ledelse og lærere i forhold til at skulle motivere og inkludere en meget differentieret elevgruppe med mange forskellige forudsætninger og tilgange til gymnasiet. Løses udfordringerne ikke kan det føre til fravær, frafald og i sidste ende manglende læring hos eleverne¹. Elevernes faglige læring, motivation og deltagelse er tæt knyttet til elevernes oplevelse af at høre til, og her har klasserumskulturen og dannelsen af

¹ Se fx UNI-C (2009): *Frafald på de gymnasiale uddannelser del 2*. Nordahl, Thomas mfl. (2010): Uligheder og variation. *Danske elevers motivation, skolefaglige læringsudbytte og sociale kompetencer*. Høgskolan i Hedemark/UCN.

København, 26. november 2012

læringsfællesskaber en afgørende betydning². En inkluderende klasserumskultur er således central for alle elevers læring og udvikling i gymnasiet.

Klasserumskulturen er på én gang betinget af og betinger elevernes inklusion, motivation og læringsudbytte. Udfordringen er derfor, at skabe en inkluderende klasserums- og undervisningskultur. Det vil sige en kultur, hvor såvel lighederne som forskellighederne betragtes som en styrke for elevernes (individuelle og kollektive) læring, og hvor der er rum for udvikling af elevernes såvel stærke som svage sider. Projektet skal derfor udvikle og afprøve nye metoder, der kan fremme og understøtte en god klasserumskultur og derigennem styrke inklusionen, motivationen og læringsudbyttet hos alle elevgrupper.

Projektet vil herigennem kunne bidrage til at realisere udviklingsplanens mål om at:

- Alle gymnasieelever skal kunne rummes og kunne udvikle sig maksimalt på den valgte gymnasiale uddannelse.

Samt udvikling af midler der kan:

- bidrage til en udvikling af elevrollen, så eleverne tildeles den aktive rolle på mange måder og i flere former for studiefællesskaber.
- bidrage til en udvikling af lærerrollen, blandt andet med fokus på klasserumsledelse og lærersamarbejde.

Organisering

Projektet gennemføres af Center for Ungdomsforskning ved Institut for Uddannelse og Pædagogik, Aarhus Universitet. Projektet ledes af lektor, phd. Camilla Hutters. Desuden vil en post.doc. med kendskab til gymnasieområdet indgå i projektets forskerteam. Endelig vil der i forbindelse med hvert af de 14 udviklingsprojekter blive udpeget en projektkoordinator fra én af de deltagende skoler, der er ansvarlig for styring, fremdrift og afrapportering af de konkrete udviklingsprojekter.

Forskerteamet fra Center for Ungdomsforskning er ansvarlige for at sikre den tværgående koordination, videndeling og afrapportering i projektet samt for at afholde 2 sparringsmøder med de skolenetværk, der etableres i forbindelse med projektet. De enkelte skoler er selv ansvarlige for at gennemføre og administrere deres udviklingsprojekter, for indsamling og afrapportering af evaluerings- og datamateriale samt for yderligere aktiviteter i skolenetværkene.

Design

Projektet er organiseret som et følge, faciliterings- og analyseprojekt med tre hovedopgaver:

- **Følge**
Projektet skal følge de 12 skoleprojekter, samt sikre at der etableres en fælles ramme om projekterne, der muliggør en faglig koordinering og videndeling mellem projekterne. Herunder at der etableres en ramme for den tværgående dokumentation og afrapportering af projekternes resultater. Konkret vil dette ske ved at
  - Etablering af et forum for projektkoordinatorer fra de 12 projekter, der mødes 2 gange i projektperioden.
  - Etablering af et site på www.cefu-dk, hvor projektbeskrivelser og resultater fra projektet vil være tilgængeligt.
- **Facilitere**

² Se fx Ulriksen, Lars mfl. (2009); *Når gymnasiet er en fremmed verden*, Samfundslitteratur. Simonsen, Birgitte mfl. (2010); *Læringsmiljø på HHX*, Center for Ungdomsforskning. Beck, Steen & Paulsen, Michael (2011): *Mangfoldighed og fællesskab. En etnodidaktisk analyse af kursisttilgange og klasserumskultur*. SDU/IFPR.

København, 26. november 2012

Projektet skal desuden tilbyde faglig sparring og facilitering til de 12 udviklingsprojekter samt herigennem bidrage til at kvalificere projekternes forløb, evaluering og afrapportering. Den faglige facilitering vil ske på følgende måder:

- Opstartmøde, hvor rammerne og det forskningsmæssige grundlag for projekterne præsenteres og diskuteres, og hvor de 12 udviklingsprojekter får mulighed for at kvalificere deres projektbeskrivelser. Skolerne vil desuden blive organiseret i netværk a 2-3 skoler, som hver får tilknyttet en forsker.
  - 2 forskerbesøg i hvert skolenetværk (dertil kommer møder netværket selv afholder).
  - Adgang til sparring ifbm. afrapportering
- **Analysere**
Projektet skal med afsæt i de erfaringer, evalueringer og resultater, som skoleprojekterne og netværkene frembringer sammenfatte det samlede udviklingsprojekt resultater i forhold til hvad der virker og hvilke yderligere spørgsmål og udviklingsbehov, projekterne peger på. Sammenfatningen vil have karakter af en kort, handlingsorienteret rapport, der kommer med anbefalinger til, hvordan de gymnasiale uddannelser kan arbejde videre med indsatsområdet. Grundlaget for analysen vil primært være udviklingsprojekternes evalueringer og afrapporteringer suppleret med forskerteamets egne erfaringer fra følge- og faciliteringsdelen.

Tidsplan

2012

- 28. november 2012:
Startkonference for de 12 projekter. Her præsenteres projektets faglige fokus og organisation og deltagerne præsenterer deres projekter. Skolerne organiseres desuden i netværk a 2-3 skoler. Hvert netværk får en forsker tilknyttet.
- December 2012:
Etablering af projektsite på www.cefu.dk, hvor projektbeskrivelserne til de 12 udviklingsprojekter samt projektbeskrivelsen for det tværgående projekt er tilgængelige.

2013

- Februar -marts 2013
1 forskerbesøg hos hvert af de etablerede skolenetværk. Mødet kan være for skolekoordinatorerne alene eller for flere af de deltagende lærere; det er projekternes egen vurdering. Fokus er på planlægning og igangsættelse af aktiviteterne i projektet, fremdrift samt på forbindelsen mellem det lokale projekt og det tværgående, nationale projekt.
- 14. maj 2013 10 – 14.30
1. koordinatormøde. Her mødes koordinatorene fra de 12 projekter til et fælles møde. Fokus er bla. inklusion og motivation. Hvordan kan man arbejde med at styrke inklusion og motivation i en skolekontekst? samt dokumentation – hvordan dokumenteres erfaring og effekter i projekterne? Mødet afholdes i København.
- Efterår 2013
1. forskerbesøg i hvert af de etablerede netværk, hvor både projektkoordinator og de deltagende lærere indgår. Projekterne fremlægger de foreløbige erfaringer og resultater for

København, 26. november 2012

hinanden og for den tilknyttede forsker, der giver feedback i forhold til den videre udvikling, dokumentation samt evt. justeringer af projekterne.

- December 2013
Status møde mellem Center for Ungdomsforskning og Ministeriet for Børn og Undervisning.

2014

- Februar 2014
Møde for de koordinatorene fra de 12 projekter. Fokus er indkredsning af fokuspunkter i forhold til evaluering og afrapportering af de 12 udviklingsprojekter, herunder introduktion til det rapportformat, der skal anvendes. Der vil være et særligt fokus på at belyse effekter og erfaringer fra projekterne. Mødet afholdes på Fyn eller i trekantsområdet.
- Forår 2014
Sparringsamtale med skolekoordinatorerne fra de 12 projekter med henblik på at sparre på evaluering og afrapportering af projekterne. Der gives én samtale pr. projekt enten over telefon eller mail.
- Juni 2014
Frist for skolerne til at indsende erfaringsrapport, der belyser erfaringer og resultater fra de enkelte projekter, samt hvilke effekter projekterne har haft i forhold til at fastholde, motivere og inkludere de involverede elever.
- Oktober 2014
Slutkonference for interesserede indenfor området, hvor projektets resultater og anbefalinger præsenteres i en form, der inviterer til fælles drøftelse og refleksion. Desuden offentliggøres projektets rapport på konferencen.
- November 2014
Sammenfatning af konference og perspektiver i en slutrapport, der lægges på nettet. Afslutning af projektet.

Delmål

August 2012:	De 14 udviklingsprojekter er udvalgt
December 2012:	Opstartsseminar afholdt, projektsite etableret
Februar 2013:	Skolenetværk etableret, skolekoordinatorer udpeget
Marts 2014:	Alle netværksbesøg og koordinatormøder er afholdt
April 2014:	Rapportformat udviklet og sendt til koordinatorene
Juni 2014:	Alle udviklingsprojekter har indsendt afrapportering
November 2014:	Slutkonference afholdt, slutrapport tilgængelige på projektsite.